

## PROBLEMA AUTENTICITĂȚII: IPOSTAZE HEIDEGGERIENE

Dumitru SĂCĂREANU, Facultatea de Istorie și Filosofie

*The word we translate as 'authenticity' is actually a neologism invented by Heidegger, the word *Eigentlichkeit*, which comes from an ordinary term, *eigentlich*, meaning 'really' or 'truly', but is built on the stem *eigen*, meaning 'own' or 'proper'. So the word might be more literally translated as 'ownedness' or even 'being one's own', implying the idea of owning up to and owning what one is and does.*

În opera sa *Ființă și timp*, Martin Heidegger utilizează un limbaj complicat și greu de înțeles la prima vedere, exemple de cuvinte complexe fiind: *Uneigentlichkeit* — „neautenticitate”, *Entschlossenheit* — „starea de hotărâre”, *Veroffentlichung* (*trecere în spațiul public*). Însă acest jargon exprimă adevăruri care ne ajută să avem o mai bună înțelegere a vieții noastre și sensului ei. Martin Heidegger atribuie autenticității o mai mare importanță, căci problema devine tot mai actuală, mai ales că astăzi suntem înconjurați de o lume tehnologizată, supuși unei permanente înstrăinări, care dorește intenționat sau nu, să ne distragă atenția de la simplul *fapt-de-a-fi-în-lume*. În ce privește acest fenomen al alienării, subiect central în *Ființă și timp*, trebuie gândit un drum care ne va elibera de propria înstrăinare și ne va duce către sinele nostru autentic.

De altfel, primul lucru pe care îl sugerează M. Heidegger este că uităm că suntem în viață. Știm asta, teoretic, însă în viața cotidiană nu ne gândim la misterele existenței, numite de el „*das Sein*”, sau, în română — ”ființă”. Doar în anumite momente ciudate, poate noaptea uitându-ne la stele, când am fost singuri o zi întregă sau când facem o călătorie departe de casă, realizăm lucrurile ciudate de peste tot: de ce există lucrurile așa cum le vedem, de ce suntem aici și nu acolo, de ce este lumea așa cum e. Astfel, de la bun început trebuie să facem o

mică introducere a celei mai importante noțiuni din gândirea sa — *Dasein*. Deci, de unde vine termenul de *Dasein* și ce este el la M. Heidegger? Termenul de *Dasein* s-a născut din verbul *dasein*, alcătuit din adverbul *da* (aici) și *sein* (a fi) și înseamnă „a fi prezent”. *Dasein* ca substantiv apare în secolul al XVII-lea în vocabularul curent cu sensul de „prezență”, iar în vocabularul filosofic el pătrunde un secol mai târziu pentru a-l traduce pe latinescul *existentia*” [1, p. 589]. Dar ce este și ce semnifică el pentru M. Heidegger? În esență este vorba despre om, însă este necesar să înțelegem că *Dasein* este locul în care „a fi” este înțeles, rostit și, la limită, interogat în privința sensului său. În topografia ființei, locul central este ocupat tocmai de ființarea care are cunoașterea lui „a fi” și care îl utilizează în mod curent; mai mult, de ființarea care *are ca miză* propria sa ființă și care, de fiecare dată, sîntem noi înșine” [1, p. 589]. În aceeași ordine de idei, înțelegem că „e vorba nu de om în genere, ci de fiecare dată de mine, cel de «aici», care am de fiecare dată *de a fi*, care am în sarcină, clipă de clipă, realizarea propriei mele ființe [2, p. 38].

M. Heidegger își pune problema *Ființei* și face deosebire între lucrurile care *sunt* și cele care *există*. Astfel, fiind în lume „omul este în afara sa, după cum și semnifică etimologia cuvântului: ek-sistenta – a se ține în afară, a ieși în afară de [4, p. 94]. Scaunul, copacul sau câinele *sunt*, numai omul *există*, dacă înțelegem prin existență această capacitate a omului de a se ține în afară sa.

În mod asemănător, e necesar să trasăm și să delimităm planurile ontologice ale *Dasein*-ului conform autenticității, respectiv neautenticității. Dar să nu uităm și că ele fac parte din structura fundamentală a *Dasein*-ului unită prin ceea ce filosoful german Martin Heidegger numește *grijă* (*Sorge*).

Pe de o parte, trebuie făcută o caracteristică *Dasein*-ului în *faptul-de-a-fi-căzut*. Deci, în planul neautentic al căderii, „*Dasein*-ul se înțelege pe sine pornind de la ceea ce nu este el însuși și se pierde pe sine în cuprinsul ființării care este cunoscută. Astfel, în termeni heideggerieni el este mai mult *a-fi-în-preajmă* decât a se alege pe sine și a fi autentic”.

Pe de altă parte, înțelegem caracteristica *Dasein*-ului în planul *existențialității* ca fiind unul autentic. Astfel, în planul autentic al existențialității, „*Dasein*-ul este întotdeauna deja în-preajma-putinței sale de a fi, pe care este chemat să o realizeze. Astfel, în termeni

heideggerieni el este a-fi-înaintea-lui-însuși” [2, p. 100]. Trebuie să fim *liberi* și să trăim pentru noi *înșine*. Astfel, trebuie să acceptăm *faptul-de-a-fi-căzut*, să ignorăm starea de a-fi-în-preajma noastră și să ne asumăm responsabilitatea pentru a fi ceea ce suntem cu adevărat, să trăim pentru noi *înșine*. Este important de subliniat aici că, în viziunea lui M. Heidegger, fiecărui plan îi este caracteristic câte un element din care el este compus. Astfel, în planul neautentic al *Dasein*-ului, elementul din care este compusă *căderea* sa este *discursul*. Și anume în acest sens este vorba de o formă mai deosebită a vorbirii, „care în spațiul cotidianității îți pierde esența și devine *flecăreală*” [2, p. 89]. În contrast cu *discursul*, elementul din care este compusă *existențialitatea este* — *proiectul*, care definește ființa autentică. Proiect înseamnă că el este în mod constant mai mult decât este el de fapt. „*Dasein* este ceea ce nu este încă, ceea ce devine și ce nu devine. El este *a-fi-înaintea-ta-însuși*” [2, p.79].

*Eșuăm pentru că urmărim flecăreala sau "das Gerede".* Eșuăm pentru că urmărim flecăreala sau bârfa la TV, în ziare sau pe Facebook.

Ceea ce ne poate ajuta să ne îndepărtăm „de ei”, cei care flecăresc, este o concentrare asupra aproprierii morții. Atunci realizăm că alții nu ne pot salva de moarte, adică nu pot muri ei pentru noi. Prin impersonalul „se” înțelegem vorbele de genul: *se* spune că e bine să faci sport, *se* spune că e cool să ai un blog sau *se* zice un partid este așa și nu altfel. Faptul că prin acest „se” vorbesc *toți*, dar niciunul anume, înseamnă că nu vorbește nimeni și toate vorbele de acest gen se anulează, nu mai au validitate. De altfel, trebuie să evităm interpretarea griji ca activitate predominantă în secolul XXI cu sensul de *stare stresantă* sau *plin de griji*. Trebuie înțeleasă aici grija ca posibilitatea *a-nu-mai-fi-ului Dasein*-ului, iar aici înțelegem de ce viața unui om lipsit de griji, în special un bătrân, poate fi plină de *grijă existențială*, căci timpul lui se scurge și degrabă el va trece în neființă sa.

Din acest motiv trebuie să înțelegem că moartea nu este ceva care survine la bătrânețe, așa cum suntem obișnuiți să spunem. Ea poate veni oricând și oriunde, iată de ce trebuie să ne grăbim să trecem din *căderea* noastră cotidiană în sinele nostru propriu, din neautenticitate în autenticitate. Martin Heidegger oferă o mare importanță trecerii de la sinele impersonal la cel personal prin chemarea conștiinței, iar în

termeni heideggerieni această chemare sună — *faptul-de-a-avea-conștiință* sau (*Gewissen-haben*).

Ne spune Martin Heidegger ceva nou? Nu e vorba de *Carpe Diem*, dar despre o trăire mult mai înțeleaptă. De exemplu, trecem de la neautenticitate la autenticitate, atunci când înțelegem *nimicul* sau *nimicnicirea* noastră pe fondul neantului, mai ales atunci când facem o plimbare în care evităm acel impersonal „se” sau flecăreala. Cum trebuie să ne *trăim viața*? Martin Heidegger ne răspunde scurt la această *întrebare*: „ar trebui să stăm mai mult prin cimitire”. Walter Biemel, care este unul dintre cei trei români ce au trecut prin școala lui Martin Heidegger, va rezuma într-o formulă tezele autenticității: „Dasein-ul își hotărăște existența sa, fie prin posibilitățile sale, fie prin neluarea lor în seamă” [3, p. 82].

Aceasta și este premisa existențialismului și a filosofiei heideggeriene, căci acest gânduri nu sunt unele ce țin de chietism, ci de acțiune, de implicarea noastră proprie pentru crearea acestei lumi. Dacă-i lăsăm pe alții să facă ceea ce eu nu pot, atunci rezultă o stare de neautenticitate completă, în care eu ca individ sunt distrus și trăiesc în impersonalul „se”. De altfel, atunci când avem *conștiință*, când avem această chemare a conștiinței, începem să trăim în Existențialitate și, respectiv, să devenim autentici, să devenim *noi însine*.

**Referințe:**

1. HEIDEGGER, M. *Ființă și timp*. București: Humanitas, 2003.
2. LIICEANU, G. *18 cuvinte-cheie ale lui Martin Heidegger*. București: Humanitas, 2012.
3. BIEMEL, W. *Heidegger*. București: Humanitas, 1996.
4. CODOBAN, A. *Semn și interpretare: o introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică*. Cluj-Napoca: Dacia, 2001.